

Guia d'aprenentatge
Fonaments Treball Social
(6 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 1r

Grau en Treball Social

Mòdul B: El Treball Social: conceptes, mètodes, teories i aplicació

Matèria: Fonaments del Treball Social

Professor/a: Mercè Darnell Viaña

1.- Presentació de la matèria o assignatura

En totes les civilitzacions ha existit la tendència a ajudar les persones amb dificultats, encara que amb motivacions diferents. Podem parlar d'una actitud universal per ajudar els membres de la tribu o poble, d'una disposició cultural i compartida per afrontar entre tots els riscos de la naturalesa i els problemes socials, conseqüència de les condicions polítiques i econòmiques de cada moment històric.

Aquesta assignatura et donarà elements teòrics i tècnics per començar a professionalitzar aquesta tendència de la humanitat a donar resposta a les situacions de carència i necessitat, posant l'accent sobretot en les motivacions, capacitats i potencialitats de les persones i comunitats. Reflexionarem sobre la història del treball social i sobre la situació actual de la professió.

El treball social està influenciat per nombroses teories i disciplines que provenen de les ciències socials, com la psicologia, la sociologia, l'antropologia, la pedagogia..., i a poc a poc ha anat construint un cos teòric propi. Treballarem els principals corrents teòrics i metodològics que, partint de la realitat, pretenen comprendre i orientar el perquè, com i quan de l'acció professional. Una pràctica sense teoria és ineficient i pobre.

Cal una activitat racional i organitzada, però fonamentalment persones preparades que actuïn amb principis i valors, basats en els Drets Humans i la justícia social. El treball social actua amb l'individu i el seu món de relació, donat que l'home no és un ésser aïllat, és un ésser social. Per això, veurem quins són els principis d'actuació dels treballadors socials.

2.- Competències a desenvolupar

- Identificar el Treball Social com a professió i com a disciplina a Espanya i Catalunya.
- Reconèixer les especificitats del Treball Social en relació a d'altres professions socials.
- Conèixer els elements més recents de la història del Treball Social i les tendències actuals de futur.
- Conèixer els principis bàsics del mètode individual, grupal i comunitari i els principals corrents teòrics del Treball Social.
- Identificar els problemes socials que afecten als diferents grups de persones en el nostre entorn social i cultural.
- Comprendre la importància dels valors i els principis ètics en la pràctica del treball social.

3.- Continguts

Aquesta assignatura consta de quatre mòduls, cadascun dels quals està estructurat en diverses unitats:

Mòdul 1. *El treball social com a professió i com a disciplina*

1.1. Definició i conceptualització del treball social a Espanya i Catalunya

- Definicions de les Escoles de Treball Social entre 1960 i 1980.
- La polèmica entre ciència i tecnologia entre 1980 i 1990.
- L'adopció d'una definició internacional, de 1990 fins l'actualitat.

1.2. El treball social com a professió en el marc de les professions socioeducatives

- La construcció del treball social com a professió.
- Diferències i punts de contacte amb altres professions d'ajuda.

Mòdul 2. *Evolució històrica del treball social i tendències actuals*

2.1. Història del treball social a Europa i Estats Units

- El naixement del treball social i els precursors: el matrimoni Barnett, la COS i la Octavia Hill.
- La professionalització, les aportacions de Mary Richmond.

2.2. Història del treball social a Espanya i Catalunya

- Els primers treballadors socials en el nostre entorn social.
- Etapes treball social a Espanya i Catalunya al segle XX i tendències actuals.

Mòdul 3. *Objecte d'estudi i metodologia*

3.1.L'objecte d'estudi i d'intervenció del treball social. Els problemes socials

- L'home i la seva situació social. L'home oprimat.
- El binomi necessitats - recursos.
- Els problemes socials i els col·lectius de persones ateses.

3.2. Mètodes clàssics: individual, grupal, comunitari i revisió dels mètodes tradicionals.

- Elements bàsics del mètode individual i familiar, la relació d'ajuda.

- Elements bàsics del mètode grupal, l'aportació i el suport del grup.
- Elements bàsics del mètode comunitari, participació i desenvolupament.

3.3. Principals corrents teòrics i models d'intervenció

- La importància de la teoria i dels models.
- El models humanista, radical, centrat en la tasca i sistèmic.

Mòdul 4. *El treballador social com a agent de transformació social*

4.1. Valors i principis d'actuació del treballador social. Els codis ètics.

4.2. Qualitats, coneixements i habilitats per a la relació d'ajuda.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneixerà i comprendrà críticament les especificitats del treball social com a disciplina i com a professió.
- Identificarà els punts de contacte i les diferències teòriques i pràctiques amb altres professions socials.
- Descriurà els principals elements de la història del Treball Social i les aportacions dels primers professionals.
- Serà capaç d'identificar els principals grups de persones, tipus de problemes socials i de respostes davant les necessitats.
- Coneixerà les principals metodologies i corrents teòriques constitutives del Treball Social com a disciplina.
- Reconèixerà els principals valors i principis ètics que guien la pràctica professional.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar amb sessions magistrals els aspectes centrals de cada tema i establir un marc conceptual de treball.
- Guiar l'anàlisi dels textos obligatoris que cal llegir.
- Proposar debats al campus virtual.
- Orientar els alumnes en la realització dels treballs.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir els textos que es penjaran a l'aula virtual, analitzar-los i sintetitzar-los, per tal de complementar el treball presencial.
- Analitzar i reflexionar, personalment i en grup, textos, notícies de diari, casos pràctics etc. que relacionaran els conceptes teòrics amb la realitat de la professió i dels problemes socials actuals
- Participar en els fòrums i debats a l'aula virtual de materials que hagin estat presentats a classe.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Els estudiants disposen de dues modalitats d'avaluació.

a) Avaluació continuada

L'avaluació continuada consisteix en realitzar 4 activitats (individuals o grupals) i un examen.

Les activitats es basaran en la comprensió i comentari de diversos textos i es treballaran les capacitats de reflexió, anàlisi i comparació. El desenvolupament detallat d'aquestes activitats i la informació específica es trobarà a la guia d'activitats d'avaluació de l'assignatura, s'aniran presentant a classe i penjant en l'entorn virtual.

- Mòdul 1. Activitat d'anàlisi sobre textos. Individual. Data lliurament: segona setmana octubre.
- Mòdul 2. Activitat. Reflexió sobre un llibre i lliurament per escrit de les conclusions. Grupal, pot ser individual pels alumnes adaptats. Data de lliurament: segona setmana de novembre.

- Mòdul 3. Activitat d'anàlisi i de síntesi dels continguts del mòdul treballats a classe i dels textos obligatoris. Individual. Data de lliurament: segona setmana de desembre.
- Mòdul 4. Activitat de reflexió sobre textos i experiència personal. Grupal (pot ser individual pels alumnes adaptats. Data de lliurament: el dia de l'examen (gener 2018).

L' examen escrit es realitza al final del semestre i és individual i presencial. Consta de 3 preguntes sobre el temari desenvolupat a l'aula i dels textos de lectura obligatòria. A principi de curs es lliurarà als estudiants una llista amb les possibles preguntes de cada mòdul. Principalment es tindrà en compte la capacitat d'anàlisi, de reflexió i comprensió, així com la capacitat per relacionar i desenvolupar per escrit els diferents continguts.

b) Examen

Realitzar només un examen escrit. Es realitza al final del quadrimestre i és individual i presencial. Consta de 4 preguntes sobre el temari desenvolupat a l'aula i en els textos de lectura obligatòria, una per cada mòdul. Els alumnes que facin l'avaluació continuada només faran 3 preguntes. A principi de curs es lliurarà als alumnes una llista amb les possibles preguntes de cada mòdul. Principalment es tindrà en compte la capacitat d'anàlisi, de reflexió i comprensió, així com la capacitat per relacionar i desenvolupar per escrit els diferents continguts. Aquest examen representarà el 100% de la nota final.

Nota:

Per als estudiants d'itinerari adaptat les classes magistrals que es fan presencialment a l'aula seran substituïdes per un fòrum específic on es treballaran els textos treballats. Podran optar igualment per l'avaluació continuada o per l'examen. Es concretaran al llarg del curs dues classes per les tardes i els alumnes disposaran de tutories individuals.

6.2.- Criteris d'avaluació

Modalitat a) Avaluació continuada

Les activitats valen el 50% de la nota final, ponderades de la següent manera:

- L'activitat del mòdul 1 val el 10%, l'activitat del mòdul 2 el 10%, la del mòdul 3 el 20% i la del mòdul 4 el 10%.

Es pot suspendre alguna activitat sempre que es tregui un mínim de 5 de nota mitja de les 4 activitats. L'examen val l'altre 50% de la nota final. S'ha d'obtenir una puntuació mínima de 4'5 a l'examen per poder fer mitja amb les activitats.

Modalitat b) Examen. Val el 100% de la nota final.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

L'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula presencial i campus virtual) es complementarà a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: mdarnell@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: Dilluns i Dijous de 9'30 a 10h (també podeu demanar cita un altre dia per correu)

9.- Bibliografia i recursos

Bibliografia bàsica:

Aguilar, M. J. (2013). *Trabajo social: Concepto y metodología*. Madrid: Paraninfo.

Ander-Egg, E. (1996). *Introducción al Trabajo Social*. Buenos Aires: Lumen/Humanitas.

De la Red, N. (1993). *Aproximaciones al Trabajo Social*. Madrid: Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en trabajo Social , AASS. Madrid: Siglo XXI.

Escartín, M. J. (1994). *Introducción al Trabajo Social I*. Alicante: Aguaclara.

Rivas, M. J. (2000). *Manual de Treball Social*. València: Universitat de València.

Bibliografia complementària:

Escartín, M. J. (1997). *Introducción al Trabajo Social II*. Alicante: Aguaclara.

Escartín, M. J. (1998). *Manual de Trabajo Social*. Alicante: Aguaclara.

Garcés, J. (Dir.). (2000). *Concepto y alcance del Trabajo Social hoy*. Canarias: ICEPSS.

Miranda, M. (2004). *De la caridad a la ciencia. Pragmatismo, Interaccionismosimbólico y Trabajo Social*. Zaragoza: Mira.

Richmond, M. (1996). *El caso social individual. El diagnóstico social: textos seleccionados*. Madrid: Talasa.

Zamanillo, T. i Gaitán, L. (1997). *Para comprender el trabajo social*. Navarra: Verbo Divino

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1 Identificar el Treball Social com a professió i com a disciplina a Espanya i Catalunya.	Elaboració de material d'estudi Exposició de fonaments teòrics Anàlisi de la realitat actual amb lectura comprensiva de textos a l'aula	L'estudiant coneixerà i comprendrà críticament les especificitats del treball social com a disciplina i com a professió	Anàlisi de textos sobre el concepte i la professió (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)
C2.Reconèixer les especificitats del Treball Social en relació a d'altres professions socials	Elaboració de material d'estudi Exposició de fonaments teòrics Participació a la classe d'un TS amb doble titulació (ES)	L'estudiant identificarà els punts de contacte i les diferències teòriques i pràctiques amb altres professions socials.	Anàlisi de textos sobre el concepte i la professió (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)
C3 Conèixer els elements més recents de la història del Treball Social i les tendències actuals de futur	Elaboració de material d'estudi Exposició de fonaments teòrics Lectura "Cas Social individual" Visionat de documentals històrics i actuals Guiatge en l'anàlisi de situacions d'actualitat Participació a la classe d'un TS amb anys d'experiència	L'estudiant descriurà els principals elements de la història del Treball Social i les aportacions dels primers professionals	Reflexió sobre el llibre "Cas Social Individual de la Mary Richmond" (veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)
C4 Conèixer els principis bàsics del mètode individual, grupal i comunitari i els principals corrents teòrics del Treball Social	Elaboració de material d'estudi Exposició de fonaments teòrics Lectura comprensiva de la bibliografia de referència Participació en debats presencials i/o virtuals	L'estudiant coneixerà les principals metodologies i corrents teòriques constitutives del Treball Social com a disciplina.	Reflexió sobre tres casos pràctics actuals (individual, grupal i comunitari) (veure Pauta d'activitat d'avaluació 3)
C5 Identificar els problemes socials que afecten als diferents grups de persones en el nostre entorn social i cultural.	Elaboració de material d'estudi i anàlisi Exposició de fonaments teòrics Tutories d'orientació en el comentari de casos pràctics Participació en debats presencials i/o virtuals	L'estudiant serà capaç d'identificar els principals grups de persones, tipus de problemes socials i de respostes davant les necessitats.	Reflexió sobre tres casos pràctics actuals (individual, grupal i comunitari) (veure Pauta d'activitat d'avaluació 3)
C6 Comprendre la importància dels valors i els principis ètics en la pràctica del treball social.	Elaboració de material d'anàlisi Exposició de fonaments teòrics Participació en debats presencials i/o virtuals	L'estudiant reconeixerà els principals valors i principis ètics que guien la pràctica professional.	Anàlisi i reflexió de textos sobre els valors i principis (veure Pauta d'activitat d'avaluació 4)